

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Aşağıdaki sorularımın, **Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanı Murat Kurum** tarafından Anayasanın 98 ve İç Tüzüğü'nün 96. ve 99. Maddeleri gereğince yazılı olarak cevaplandırılmasını arz ederim.

Özür Barın

Hakkâri Milletvekili

Hakkâri'nin Derecik ilçesine bağlı Gelişen (Şapatan) köyünün Suçıktı (Belütya) mezrasında yaşayan yurttaşlar, yaklaşık yirmi gündür çeşmelerden akan suyun yoğun şekilde bulanık, çamurlu ve insan sağlığını tehdit edecek düzeyde kirli olduğunu belirtmektedir. Bölge halkı tarafından bize iletilen görüntülerde içme ve kullanma suyunun yüksek miktarda sediment ve kirleticiler içerdiği, ayrıca su şebekesinde biyolojik kirlilik riskine işaret eden unsurların bulunduğu görülmektedir. Köylülerin beyanlarına göre söz konusu durum nedeniyle yurttaşlar içme, yemek hazırlama, kişisel hijyen ve günlük yaşamın en temel ihtiyaçlarını karşılamakta ciddi güçlük yaşamaktadır.

Temiz ve güvenli içme suyuna erişim, yalnızca bir altyapı hizmeti değil; yaşam hakkının, halk sağlığının ve insan onuruna yakışır yaşam koşullarının ayrılmaz bir parçasıdır. Birleşmiş Milletler tarafından temel insan hakkı olarak tanımlanan güvenli içme suyuna erişimin sağlanamaması, özellikle kırsal bölgelerde yaşayan yurttaşların sağlık, eğitim, ekonomik yaşam ve toplumsal refah düzeyleri üzerinde doğrudan ve uzun vadeli sonuçlar doğurmaktadır.

Gelişen köyü Suçıktı mezrasında yaşanan durum münferit bir altyapı sorunu olarak değerlendirilemez. Hakkâri'nin birçok köyü, mezrası ve kırsal yerleşiminde yıllardır içme suyu şebekelerinin eskimesi, kaynak koruma alanlarının oluşturulmaması, düzenli analizlerin yapılmaması, bakım-onarım hizmetlerinin yetersizliği ve denetim eksiklikleri nedeniyle benzer sorunlar yaşanmaktadır. Özellikle dağlık coğrafyada bulunan yerleşim alanlarında su kaynaklarının korunmasına yönelik yatırımların yetersizliği, içme suyu depolarının fiziki koşullarındaki eksiklikler ve şebeke sistemlerinin uzun yıllardır yenilenmemesi halk sağlığını tehdit eden yapısal bir soruna dönüşmüştür.

Kirli ve çamurlu suyun uzun süre boyunca kullanılması; başta çocuklar, yaşlılar, hamileler ve kronik hastalığı bulunan bireyler olmak üzere toplumun kırılgan kesimleri açısından ciddi sağlık riskleri oluşturmaktadır. Su kaynaklı enfeksiyonlar, bağırsak hastalıkları, parazitler ve çeşitli bakteriyolojik riskler, temiz suya erişimin kesintiye uğradığı bölgelerde çok daha yüksek düzeyde ortaya çıkmaktadır. Buna rağmen yurttaşların günlerdir güvenli içme suyuna erişememesi, ilgili kurumların kriz yönetimi ve önleyici kamu hizmetleri bakımından yeterli müdahaleyi gerçekleştirip gerçekleştirmediği sorusunu gündeme getirmektedir.

Öte yandan, kırsal bölgelerde yaşayan yurttaşların temiz suya erişimde yaşadığı sorunların devam etmesi; bölgesel eşitsizlikleri derinleştirmekte, kırsal yaşamın devamını zayıflatmakta ve kamu hizmetlerine erişimde anayasal eşitlik ilkesini tartışmalı hale getirmektedir. Kent merkezlerinde olağan kabul edilen kamusal hizmetlerin kırsal bölgelerde sürekli biçimde aksamaması, yalnızca teknik bir eksiklik değil aynı zamanda kamusal önceliklerin dağılımına ilişkin yapısal bir meseledir.

Bu çerçevede; Gelişen köyü Suçıktı mezrasında yaşanan içme suyu krizinin nedenlerinin ortaya çıkarılması, halk sağlığını tehdit eden risklerin tespit edilmesi, sorumluların belirlenmesi ve Hakkâri genelinde benzer sorunların yaşandığı kırsal yerleşimlerde kalıcı çözümlerin geliştirilmesi amacıyla gerekli çalışmaların başlatılması ve ilgili bakanlıkların bu doğrultuda girişimlerde bulunması elzemdir.

Bu bağlamda;

1. Gelişen köyü Suçıktı mezrasında yaşanan içme suyu kirliliğine ilişkin Bakanlığınız tarafından çevresel etki ve kaynak koruma incelemesi yapılmış mıdır?
2. İçme suyunu besleyen kaynakların korunması amacıyla belirlenmiş koruma havzaları ve çevresel güvenlik tedbirleri bulunmakta mıdır?
3. Suyun çamurlu ve bulanık akmasına neden olan sediment yükü, erozyon, heyelan veya altyapısal bozulmalar hakkında herhangi bir teknik değerlendirme yapılmış mıdır?
4. Hakkâri genelinde içme suyu kaynaklarının korunmasına yönelik son beş yılda gerçekleştirilen yatırım tutarı ne kadardır?
5. İklim değişikliği, düzensiz yağış rejimleri ve çevresel bozulmaların kırsal içme suyu sistemleri üzerindeki etkilerine ilişkin Bakanlığınızın yaptığı çalışmalar nelerdir?
6. Hakkâri’de içme suyu kaynaklarının kirlilik riski taşıdığı tespit edilen yerleşim yeri sayısı kaçtır?
7. Kırsal bölgelerdeki içme suyu depolarının ve kaynak koruma alanlarının çevresel standartlara uygunluğu hangi sıklıkla denetlenmektedir?
8. İçme suyu sistemlerinde meydana gelen kirlilik vakalarının önlenmesi amacıyla yerel yönetimler ve ilgili kurumlarla yürütülen ortak programlar nelerdir?
9. Hakkâri’nin köy ve mezralarında yaşanan benzer su krizlerinin giderilmesi amacıyla hazırlanmış bütüncül bir kırsal su altyapısı eylem planı bulunmakta mıdır?
10. Gelişen köyü Suçıktı mezrasında ortaya çıkan halk sağlığı ve çevre risklerinin ortadan kaldırılması amacıyla Bakanlığınız tarafından yürütülen veya planlanan çalışmalar nelerdir?